

LUND UNIVERSITY

Labyrinter och dietetik

Dunér, David

Published in:
Svenska Linnésällskapets årsskrift

2025

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Dunér, D. (2025). Labyrinter och dietetik. *Svenska Linnésällskapets årsskrift*, 2025, 170-172.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

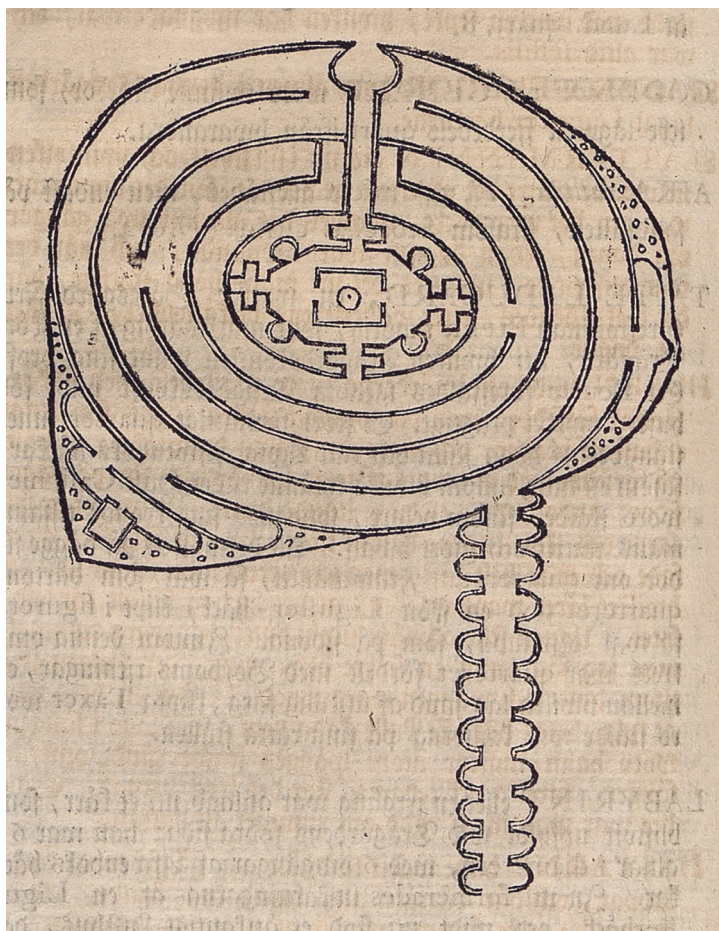

äppelodlingarna på Grönsö, som går långt tillbaka i tiden; äppelodlingen grundades nämligen 1623. Här ägnades särskild uppmärksamhet, med bland annat mycket intressant bildmaterial, åt den berömda Alice von Ehrenheim (1858–1943), som gjorde stora insatser för fruktodlingen och framför allt äppelodlingen på Grönsö. Efter att ha besökt utställningen och slottsbutiken återvände sällskapet till Uppsala med många nya intryck och kunskaper.

Eva Nyström

LABYRINTER OCH DIETETIK. Skånska Linnésällskapetets vårexkursion i Carl Linnaeus vagnspår gick lördagen den 24 maj 2025 till Björnstorps och Toppeladugårds slott öster om Lund. 50 personer följde med på färden. Björnstorps slott uppfördes i rokokostil 1752 av Christina Piper, ägarinna också till Christinehofs slott som besöktes av sällskapet under förra årets vårexkursion (se *SLÅ* 2024, 153–155). Fideikommissarien, friherre Nils Gyllenkrok tog emot sällskapet och berättade om slottets historia och fideikommissets hypermoderna storjordbruk, fjärran det småskaliga åkerbruk som Linné såg häromkring under sin Skånska resa 1749. Därefter besöktes Everlövs medeltida kyrka med sina märkliga kalkmålningar av den så kallade Everlövmästaren. Här besökte Linné prostén Mårten Lindewall som ”hade fått mycken smak för Medicin” (274). Efter lunchen, som intogs på Östarps gästgiveri, reste sällskapet vidare till Toppeladugårds slott utanför Genarp där familjen Wersäll tog emot och gav en rundvisning av parken, vilken gav en föreställning om den märkvärdiga barockträdgård som Linné här en gång såg. Det nuvarande slottet uppfördes i renässansstil 1918–1920, således långt efter Linnés tid, men flera av slottets ekonomibyggnader är från 1700-talet. Även denna sätesgård ägdes på Linnés tid av grevinnan Piper.

Det var den 4 juli 1749 som Linné besökte Toppeladugård, en högsommar-dag då ”Slåtermannen gick nu i sin swett, och qwinfolken strängade [räfsade] straxt det afslagna gräset” (283). Han besökte den dagen enkla sotiga och fuktiga bondgårdar, gick över torra ängslappar av prälande blomster – älggräs, småborre, cikoria, puktörne och måreväxter – i sin bästa fågring. Vid slottet såg han en skön trädgård, ”uti hwilken Trädgårdskonsten wisat sina prof.” (281) Höga, jämnt och tätt klippta avenbokshäckar bildade liksom en mur, och två rader av hästkastanjer, likt pelare, formade ett valv med sina kronor. Här fanns en vacker ligusterhäck med klippta figurer, buxbom och andra

Labyrinten i Toppeladugård, som Linné gick in i den 4 juli 1749. Ur Carl von Linné, Skånska resa (1751). Foto: KB.

formklippta häckar. En labyrint eller irrgång var anlagd i ett kärr, 65 alnar i diameter av avenbok och liguster. Mitt i labyrinten stod ett åttkantigt lusthus vars hörn bestod av vackra lindar, väggarna utgjordes av en häck av alm och under fönstergluggarna av liguster. Mitt i huset stod en lind som bildade ett tak. I trädgården odlades päron, kvitten, valnötter, persikor, aprikoser och vinrankor. Skånska Linnésällskapets labyrintiska exkursion i Lundatrakten avslutades med en botanisk vandring, under ledning av växtfysiologen Anders Larsson, på Veberöds ljung, bestående av eklundar och artrika betesmarker vid

Klingavälsån som om vårarna ännu blommar av backsippor. Vid Linnés besök fanns här magra åkrar, som tvingades ligga i träda i 12 år för att återhämta sig.

Sällskapets årsmöte hölls tisdagen den 19 augusti på LUX, de humanistiska och teologiska fakulteternas byggnad på Helgonavägen i Lund. Årsmötet öppnades som brukligt kl. 17.27 (det år som Linné skrevs in vid Lunds universitet) av preses David Dunér. 45 personer deltog. Efter årsmötesförhandlingarna berättade Per Stobaeus, Bengt Bentzer, Roland von Bothmer och Lennart Engstrand om bokprojektet "Linnés 'Om Diaeten' och manuskripten i Mariestad". Linné reformerade inte bara den botaniska och zoologiska vetenskapen och införde ett nytt taxonomiskt system. Vid sidan om den vetenskapliga gärningen var han en mycket uppburen lärare med stora skaror av elever som lyssnade på hans föreläsningar. Under många år från 1740-talet och framåt höll han föreläsningar i dietetik, som väl närmast kan karaktäriseras som råd om livsstilen, vad som är sunt och nyttigt och vad som är skadligt. Många studenter skrev anteckningar från dessa föreläsningar och minst ett 50-tal kollegieanteckningar är kända och har bevarats till våra dagar. Men ibland sker oväntade upptäckter. Två föreläsningsmanuskript inom dietetik, som man inte haft allmän kännedom om tidigare, har nyligen återupptäckts. De båda har provenienser som leder till Mariestad. Den ena avskriften gjordes av fältskären Friedrich Weise på Svenska ostindiska kompaniets skepp Götha Leijon under resan till Kanton 1753–1754. Denna märkliga handskrift och dess nyttiga kost- och hälsoråd presenterades under föredraget. Under det efterföljande middagen berättade universitetsarkivarie Fredrik Tersmeden om sjöofficeren Carl Tersmedens ögonvitnesskildring av Linnés egen diet under en middag på Hartekamp 1735 (se denna årgång, s. 17–30).

David Dunér

In memoriam

NILS UDDENBERG. Professor Nils Uddenberg har avlidit i en ålder av 87 år. Han växte upp i Lund och utbildade sig först till läkare och arbetade som psykiater och gick därmed i sina föräldrars fotspår. Efter hand kom han att arbeta en period på Institutet för framtidsstudier innan han alltmer intresserade sig för vetenskaps- och medicinhistoria. På Centrum för vetenskapshistoria vid